

- І.Ф. Баланюк, П.Є. Матковський. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. Василя Стефаника, 2010. – 201 с.
2. Березівський П.С. Шляхи розвитку особистих селянських господарств : монографія / П.С. Березівський, Л.Я.Балаш. – Львів, 2008: Львів.нац. аграр.ун-т, 2008.-187 с.
3. Березівський П. С. Особисті селянські господарства як організаційна форма господарювання / П. С. Березівський, Я. П. Березівський // Аграрна політика в умовах ринкової трансформації економіки агропромислового комплексу: колективна монографія / за заг. ред. П.С. Березівського. – Львів : Львів. держ. аграрн. ун-т, 2006. – С. 143-153.
4. Березівський Я. П. Становлення та розвиток асоційованих форм аграрного бізнесу : монографія / Я. П. Березівський. – Львів, 2010. – 149 с.
5. Збарський В. К. Дрібнотоварний приватний сектор на селі: особливості, перспективи розвитку / В. К. Збарський, Д. О. Грабовський / за ред. В. К. Збарського. – К. : НАУ, 2005. – 232 с.
6. Збарський В. К. Розвиток дрібнотоварного сектору сільських поселень України : монографія / В. К. Збарський ; за ред. В. К. Збарського. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 654 с.
7. Онищенко О. Зрушення в організаційній структурі сільськогосподарських підприємств / О. Онищенко // Економіка України. – 2004. – № 11. – С. 58-68.
8. Шульський М. Г. Особисті господарства населення: стан, можливості і перспективи : монографія / М. Г. Шульський. – Львів, 2003. – 280 с.

УДК [005.336.1: 658.153]:69 (477.62)

Кореніцина Т.В.,
ст. викладач кафедри економіки підприємства
Іванова Г.М.
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯМ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Негативний вплив кризових явищ не оминув і ринок житлової нерухомості, на якому значно скоротилися обсяги фінансування будівництва та погіршилися умови інвестування, в результаті чого відбулася втрата довіри з боку споживачів і відтік коштів із світових фінансових ринків. Все це призвело до гострої нестачі на будівельних підприємствах необхідного обсягу оборотних активів, які супроводжуються низьким рівнем їх використання та наявністю значних диспропорцій в джерелах фінансування. Тому оцінка ефективності політики управління фінансуванням оборотних активів є актуальною проблемою, яка потребує належної уваги для вирішення фінансових проблем і підвищення загальної ефективності функціонування будівельних організацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми дослідження політики управління фінансуванням оборотних активів підприємств розглядалися багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими, зокрема, в працях Бланка І. О. [1], Булат Г. В. [2], Заглади Р. [4], Дейнеки О. В., Юрченко К. М. [3], Зянько В.В., Філатова Н. М. [5], Лепейко Т. І., Є. Г. Ромази [7], Нашкерської М. М., Кусяк А. Р. [8], Ящук Д. Л. [9] та інших. Однак, залишаються недостатньо вирішеними питання формування ефективних інструментів оцінки результатів реалізації політики управління фінансуванням оборотних активів підприємства.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування системи показників оцінки ефективності управління фінансуванням оборотних активів будівельних підприємств на основі інтегрального підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтегральна оцінка доповнює і розширює можливості традиційного аналізу, базується на використанні вже існуючих методів оцінки, однак, дає змогу порівнювати показники з різною розмірністю та ознаками. Інтегральний метод оцінки є ефективним, оскільки враховує вплив чинників на економічні процеси, допомагає усунути неоднозначність оцінки цього впливу і отримати найбільш точний результат [6, с.84].

Це обумовлює доцільність застосування інтегрального підходу до оцінки ефективності управління фінансуванням оборотних активів будівельних підприємств.

Оскільки інтегральний метод оцінки ґрунтується на використанні виявленої системи показників, доцільним є формування системи показників оцінки ефективності управління фінансуванням оборотних активів підприємств.

Так, Лепейко Т. І. та Ромаза Є. Г. [7] дотримуються твердження, що ефективне управління фінансуванням оборотних активів характеризують три основні показники: коефіцієнт оборотності оборотних активів, період їх обороту та рентабельність оборотних активів, не враховуючи при цьому показників оцінки фінансової стійкості підприємства.

Зянько В. В. та Філатова Н. М. [5], в основному, концентрують увагу теж на аналізі показників ефективності використання в цілому оборотних активів (коефіцієнт та термін оборотності оборотних активів і коефіцієнт рентабельності оборотних активів), однак, і окремо дебіторської заборгованості (коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості). Серед показників фінансової стійкості дані автори надають увагу тільки коефіцієнту мобільності власних джерел фінансування (коефіцієнту маневреності власного оборотного капіталу), що, на нашу думку, досить обмежує виявлення можливостей оптимізації структури джерел фінансування оборотних активів.

Однак, вже Ящук Д. Л. [9] пропонує використовувати показники ефективності управління окремих елементів оборотних активів та коефіцієнт фінансової стійкості, не враховуючи показники ефективності управління оборотними активами в цілому.

Дейнека О. В. та Юрченко К. М. [3] вважають, що для забезпечення ефективності політики фінансування оборотних активів необхідно дотримуватися обмежень на значення коефіцієнту покриття (більше 1) з метою запобігання ризику втрати ліквідності та на значення ефекту фінансового важеля (яке має перевищувати значення попереднього періоду) для зростання рентабельності власного капіталу при зміні частки позикового капіталу.

Інші вчені Нашкерська М. М. та Кусяк А. Р. [8] стверджують, що ефективна політика фінансування оборотних активів спроможна забезпечити компроміс між ризиками і дохідністю. Тому для визначення меж ризику та дохідності, на їх думку, доцільно визначити коефіцієнт рентабельності оборотних активів і загальну дохідність всього інвестованого у виробництво капіталу.

В свою чергу Бланк І. О. [1] здійснює оцінку управління фінансуванням оборотних активів на основі розрахунку коефіцієнта достатності фінансування оборотних активів та окремо власних оборотних активів, коефіцієнта робочого капіталу, визначення середнього обсягу та коефіцієнта поточного фінансування оборотних активів.

Проте, такі показники відображають окремі аспекти політики управління фінансуванням оборотних активів і не спроможні забезпечити комплексну оцінку її ефективності. Тому нами запропоновано систему показників оцінки ефективності управління фінансуванням оборотних активів будівельних підприємств, яка відображає основні напрями оцінки ефективності політики управління фінансуванням оборотних активів, дозволяючи зробити аналіз фінансової стійкості підприємства, дослідити ефективність управління оборотними активами та джерелами їх фінансування, тобто узагальнити результати обраної політики фінансування оборотних активів.

Так, визначена система показників дозволяє розрахувати інтегральний показник ефективності політики управління фінансуванням оборотних активів методом нечітких множин (рис.1).

Практична апробація здійснення інтегральної оцінки ефективності політики управління фінансуванням оборотних активів проведена на прикладі будівельних підприємств Донецької області. Результати визначення величини інтервалів і їх обґрунтування для розробленої системи показників оцінки політики фінансування оборотних активів наведені в табл. 1.

Використовуючи дані табл. 1, було здійснено побудову карти розпізнання поточного рівня показників на основі якої визначено інтегральні показники ефективності політики управління оборотними активами будівельних підприємств (табл.2).

На сьомому етапі здійснення інтегральної оцінки, використовуючи дані табл. 2, було здійснено формування шкали оцінки для визначення ефективності політики управління фінансуванням оборотних активів на підприємствах будівельної галузі (табл.3).

Відповідно до розробленої шкали оцінки ефективності, було визначено рівень управління політикою фінансування оборотних активів для кожного будівельного підприємства (рис. 2).

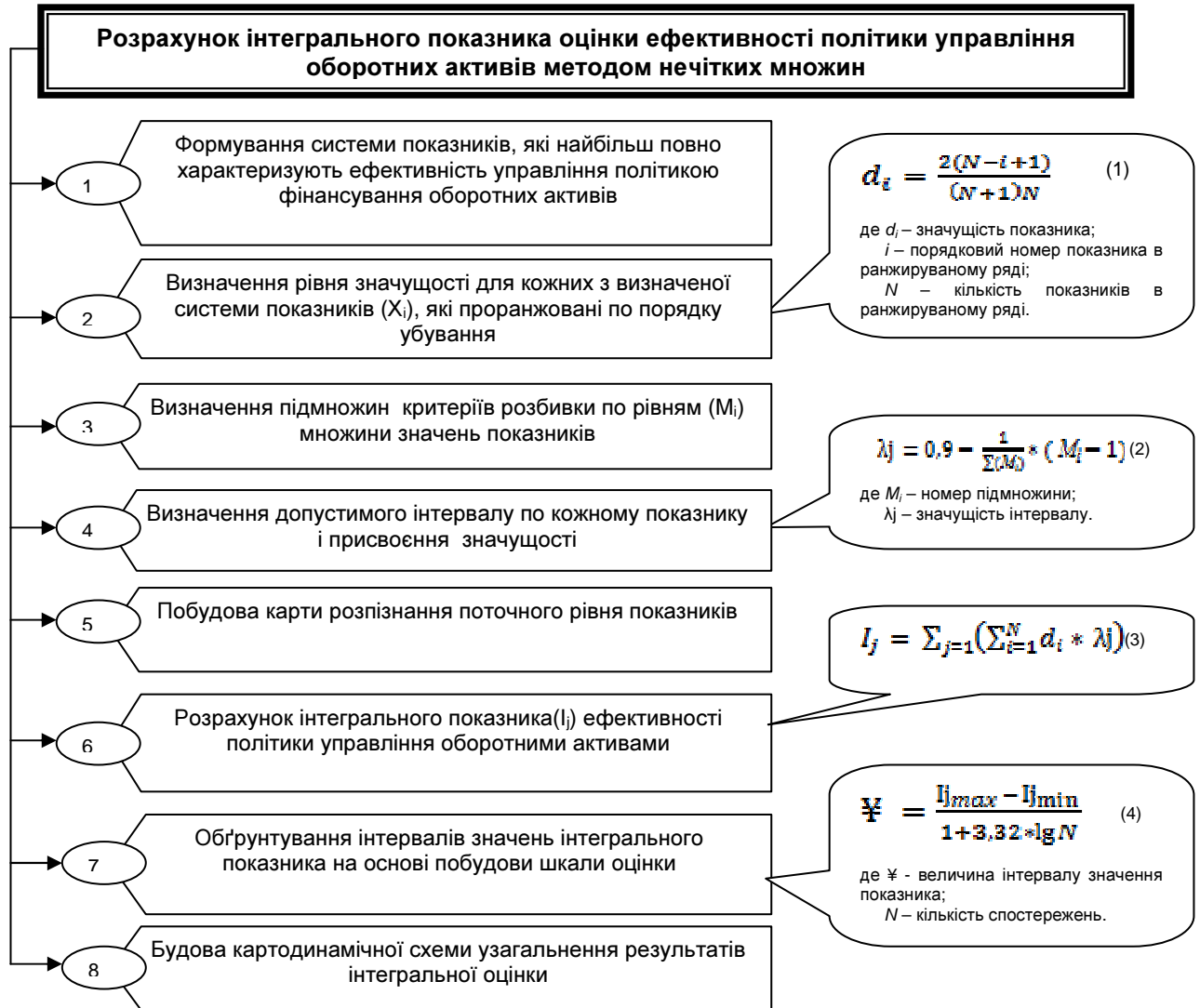

Рис. 1. Алгоритм здійснення інтегральної оцінки ефективності політики управління фінансуванням оборотних активів

Таблиця 1
Допустимі інтервали зміни показників, які характеризують ефективність політики фінансування оборотних активів

Показники	Рівень відповідності
1	2
Коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу	$X1 \leq 0,74$ – дуже низький рівень; $0,73 < X1 \leq 0,6$ – низький рівень; $0,59 < X1 \leq 0,46$ – середній рівень; $0,45 < X1 \leq 0,32$ – високий рівень; $0,31 \leq X1$ – дуже високий рівень.
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	$X2 \leq 0,25$ – дуже низький рівень; $0,26 < X2 \leq 0,38$ – низький рівень; $0,39 < X2 \leq 0,51$ – середній рівень; $0,52 < X2 \leq 0,64$ – високий рівень; $0,65 \leq X2$ – дуже високий рівень.
Коефіцієнт загальної ліквідності	$X3 \leq 0,65$ – дуже низький рівень; $0,66 < X3 \leq 3,58$ – низький рівень; $3,59 < X3 \leq 6,51$ – середній рівень; $6,52 < X3 \leq 10,33$ – високий рівень; $10,34 \leq X3$ – дуже високий рівень.
Коефіцієнт фінансового левериджу (фінансової стійкості)	$X4 \leq 0,49$ – дуже низький рівень; $0,5 < X4 \leq 0,87$ – низький рівень; $0,88 < X4 \leq 1,25$ – середній рівень; $1,26 < X4 \leq 1,72$ – високий рівень; $1,73 \leq X4$ – дуже високий рівень.
Рентабельність власного капіталу	$X5 \leq 24,42$ – дуже низький рівень; $24,43 < X5 \leq 25,83$ – низький рівень; $25,84 < X5 \leq 27,24$ – середній рівень; $27,25 < X5 \leq 29,06$ – високий рівень; $29,07 \leq X5$ – дуже високий рівень.

продовження табл. 1

1	2
Коефіцієнт достатності фінансування власних оборотних активів	$X6 \leq 1,89$ - дуже низький рівень; $1,88 < X6 \leq 1,65$ - низький рівень; $1,64 < X6 \leq 1,41$ - середній рівень; $1,4 < X6 \leq 1,13$ - високий рівень; $1,12 \leq X6$ - дуже високий рівень.
Коефіцієнт робочого капіталу	$X7 \leq 0,41$ - дуже низький рівень; $0,42 < X7 \leq 0,57$ - низький рівень; $0,58 < X7 \leq 0,73$ - середній рівень; $0,74 < X7 \leq 0,89$ - високий рівень; $0,9 \leq X7$ - дуже високий рівень.
Коефіцієнт поточного фінансування оборотних активів	$X8 \leq 0,8$ - дуже низький рівень; $0,81 < X8 \leq 0,86$ - низький рівень; $0,87 < X8 \leq 0,92$ - середній рівень; $0,93 < X8 \leq 0,95$ - високий рівень; $0,96 \leq X8$ - дуже високий рівень.
Коефіцієнт оборотності ОА	$X9 \leq 0,32$ - дуже низький рівень; $0,33 < X9 \leq 0,5$ - низький рівень; $0,51 < X9 \leq 0,68$ - середній рівень; $0,69 < X9 \leq 0,86$ - високий рівень; $0,87 \leq X9$ - дуже високий рівень.
Тривалість одного обороту виробничих запасів	$X10 \leq 899,7$ - дуже низький рівень; $899,69 < X10 \leq 882,1$ - низький рівень; $882,09 < X10 \leq 864,5$ - середній рівень; $864,49 < X10 \leq 841,31$ - високий рівень; $841,3 \leq X10$ - дуже високий рівень.
Тривалість одного обороту готової продукції	$X11 \leq 2,7$ - дуже низький рівень; $2,69 < X11 \leq 2,29$ - низький рівень; $2,28 < X11 \leq 1,88$ - середній рівень; $1,89 < X11 \leq 1,37$ - високий рівень; $1,36 \leq X11$ - дуже високий рівень.
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$X12 \leq 1,66$ - дуже низький рівень; $1,67 < X12 \leq 2,1$ - низький рівень; $2,11 < X12 \leq 2,54$ - середній рівень; $2,55 < X12 \leq 3,09$ - високий рівень; $3,1 \leq X12$ - дуже високий рівень.

Таблиця 2

Інтегральні показники ефективності політики управління фінансуванням оборотних активів будівельних підприємств Донецької обл.

Підприємство	Ij
ТОВ "ДІБК"	0,74
ГП "Герц"	0,60
ТОВ "Будівельний Альянс Донбасу"	0,36
ФПГ "Альтком"	0,15
ФПГ "DMS"	0,45

Таблиця 3

Шкала оцінки ефективності політики управління фінансуванням оборотних активів

Діапазон змін лінгвістичної змінної R	Рівень ефективності управління фінансуванням оборотних активів	Характеристика
$R \leq 0,15$	Дуже низький рівень	Не ефективна політика управління, яка потребує термінових фундаментальних змін
$0,16 < R \leq 0,34$	Низький рівень	Нестійкий фінансовий стан, необхідність пошуку альтернатив для оптимізації джерел фінансування оборотних активів.
$0,35 < R \leq 0,53$	Середній рівень	Можливість негативного впливу наслідків реалізації фінансових ризиків, необхідність вдосконалення політики управління.
$0,54 < R \leq 0,73$	Високий рівень	Нормальний фінансовий стан, розробка перспективних напрямків покращення ефективності політики управління фінансуванням оборотних активів.
$0,74 < R$	Дуже високий	Оптимальна структура джерел фінансування оборотних активів підприємства.

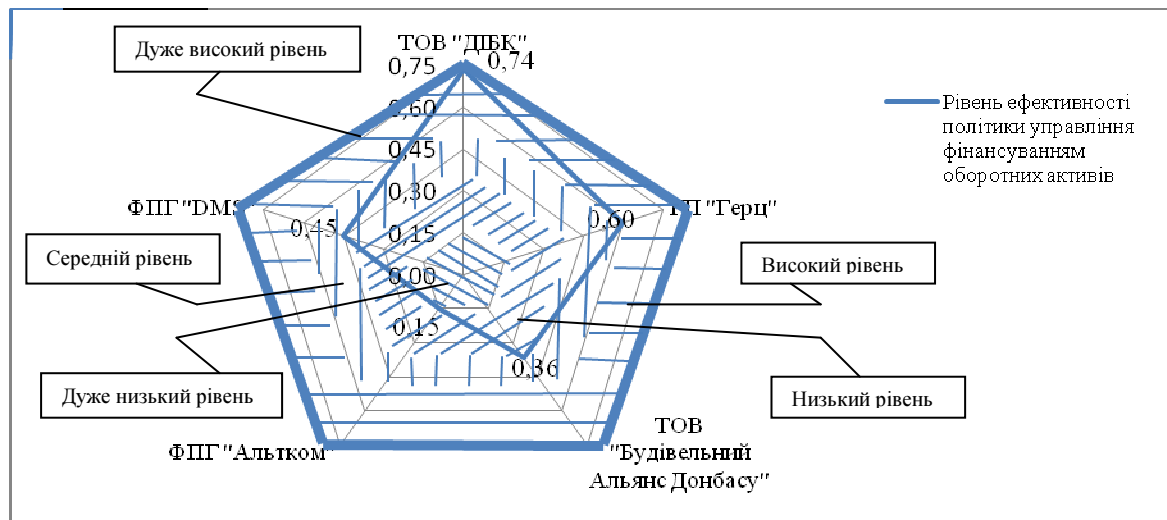

Рис. 2. Рівень ефективності політики управління фінансуванням оборотних активів будівельних підприємств Донецької області

Так, на основі порівняння отриманих результатів дослідження можливим стає обґрунтування і визначення ефективною фінансової політики управління оборотними активами підприємств галузі будівництва.

Висновки з даного дослідження. Отже, інтегральна оцінка ефективності політики управління фінансуванням оборотних активів підприємств є необхідною і важливою, оскільки дає змогу об'єднати різноманітні показники, що відрізняються вагомістю, характеристиками, а також значні обсяги інформації, необхідної для ухвалення оптимального управлінського рішення.

Перспектива подальшого дослідження полягає у вдосконаленні методичних підходів політики фінансування оборотних активів підприємства.

Література

1. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / І. О. Бланк. – К. : Ельга, 2008. – 724 с. – ISBN 966-8349-06-7.
2. Булат Г. В. Інновації у залученні джерел фінансування оборотних активів підприємства / Г.В. Булат // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 6, Т. 3. С. 182-185.
3. Дейнека О. В. Оптимізація структури джерел формування оборотного капіталу підприємства персоналом / О. В. Дейнека, К. М. Юрченко // Інноваційна економіка. – 2012. – № 3(29). – С. 257-260.
4. Заглада Р. Аналіз підходів до фінансування оборотних активів промислових підприємств України [Текст] / Р. Заглада // Схід. – 2006. – № 2(74). – С. 20-23.
5. Зянько В. В. Шляхи підвищення ефективності управління оборотними коштами підприємств [Текст] / В. В. Зянько, Н. М. Філатова // Економічний простір. 2012. – № 62. – С. 186-193.
6. Ковальов В. М. Інтегральна оцінка методів економічного управління підприємствами і персоналом [Текст] / В. М. Ковальов, Ю. В. Яковлева // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2012. – №2(18). – С. 84-88.
7. Лепейко Т. І. Сутність оборотних коштів та їх аналіз на підприємстві / Т. І. Лепейко, Є. Г.Ромаза // Вісник університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 1(13). – С. 215-218.
8. Нашкерська М. М. Вплив обсягу та джерел фінансування оборотного капіталу на дохідність підприємства [Текст] / М. М. Нашкерська, А. Р. Кусяк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 20.12. – С. 215-220.
9. Ящук Д. Л. Дослідження методології управління оборотними активами машинобудівних підприємств в умовах кризи [Текст] / Д. Л. Ящук // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – №32. – С. 252-257.